

LÁNYI Zsigmond

January 6, 1951

LÁNYI ZSIGA

Irta: HERCZEG GÉZA

Egy budapesti tudósító — sajnos nem a Budapesti Tudósító, melynek valaha riportere, később szerkesztője, végül tulajdonosa lett — jelenti, hogy Lányi Zsigmond, helyesebben mindnyájunk egyetlen Lányi Zsigája, karácsony szent estéjén váratlanul, hirtelen, csendben elhunyt. Régen ezt úgy is mondták, hogy "elköltözött", patétikusabb nekrológok odáig mentek a halál egyszerű és elkerülhetetlen tényének a regisztrálásában, hogy "szébb világba, örök békességbe költözött". Fájdalmas, hogy az adott viszonyok között az üres frázis kapta a legnagyobb tartalmat; úgy látszik, Lányi Zsiga szívesen élt még egyetlen, az idegen terror alatt megtagadott privilegiumával: meghalt.

A mai Budapestet szinte megnyugtatóbb Lányi Zsiga nélkül elképzelni. A régi Budapestet, mely nemcsak a turisták nyomtatványok propagandájában volt a "Duna királynője" hanem királynője volt ifjúságunknak s minden elragadóan szépnek, amivel egy város ragyogni tud, nehéz lett volna a mozgékony, sőt mozgalmas, mindentudó, mindent látó, minden iránt érdeklődő zszurnaliszta nélkül elhinni, aki életében, s rendszeren titokban, több jót tett, mint egy tuhat jótékonyági egyesület együttvéve.

Több, mint ötven évig volt aktív újságíró, s az ötven év alatt — nemcsak, mert háboruban az évek duplán számítanak — száz évre való munkát végzett. Élénk, örökké mosolygó szemei a vastag szemüveg alatt, a jóságtól szikráztak, s mindig bátorítóan mosolyogtak, egyformán s rangkülöbség nélkül az állástalan letört kis reporterre, vagy Khuen Héderváry Károly grófra. Ő megfordította a sikeres és hatalomra jutott újságíró iránytűjét: felfelé volt kritikus, néha szarkasztikus és szokimondó; lefelé alázatos, megértő és minden körülmények között szolidáris.

A "Neues Pester Journal"-nál kezdte, a remekül szerkesztett, élénk budapesti németnyelvű napilapnál, mely a tekintélyes "Pester Lloyd" árnyékában is virágozni tudott.

Lányi Zsiga egyforma tökéletességgel irt németül és magyarul és ezt a kétnyelvűséget egész karrierjén át megtartotta, amíg náci és bolsik ki nem ütötték a kezéből a tollat. A félhivatalos "Budapesti Tudósító" politikai riportere lett, majd szerkesztője és végül kiadótulajdonosa, amikor a híres Sturm Alberttől, aki az apósa volt, a tekintélyes könyvomatost átvette. Közben a bécsi "Neues Wiener Tagblatt" tudósítója is lett és Gratz Gusztávpal együtt, aki a "Neue Freie Presse" budapesti levelezője volt, jelentős része volt nemcsak Magyarország, hanem a monarchia politikai közvéleményének a formálásában.

Az első világháború után azzal lepte meg a magyar közéletet, hogy megvásárolta a régi, egykrajcáros "Friss Ujság"-ot, melyet sajtópapirból igazán frissé és igazán újsággá csinált. Hozzávette a "Neues Politisches Volksblatt"-ot, a pestkörnyéki svábok "Friss Ujság"-ját és azt is felendítette. A Nagymező-utcában egy modern újságpalotát kreált és lapvállalata egyike lett a magyar sajtó legtekintélyesebb és sziklaszilárdan megalapozott — nem pauszálékból és nem megvesztegetésekből élő — újságvállalatának, mely a közönségéből merítette az erejét s a bevételét és az existenciáját.

A vérbeli politikai riporter — mert az maradt a főszerkesztői székben s a kiadói trónon — igazi szerelme a színház volt. Minden főpróbán ott volt s mindenért lelkesedett, ami a színházzal összefüggött. Ő vitte a szót a Vigszínház portás-szobájában s ő volt minden új siker trombitása. Molnár Ferenc minden premierje személyes ügye lett. Heltai Jenőt kétségbeejtette az unszolásával, hogy sikert csináljon. Gaál Franci szenzációs sikerének a nagydobosa lett, s ha Darvas Lili Bécsben vendégszerepelt, ott drukkolt a nézőtérén a bécsi magyarokkal. Lengyel Menyus, Szomorj Dezső, Zilahy Lajos, — mind-mind az ő saját külön kedvenc szerzői voltak, mert az ő számára egyetlen nemesség volt, mely előtt nemcsak levette, de a levegőbe dobta a kalapját, az igazi tehetség. A "Színházi Élet" körkérdésére, hogy ki a kedvenc szerzője színésze, színésznője, Zsiga térszűke miatt nem tudott volna válaszolni, ha csak egy függetlenket nem bocsátottak volna a rendelkezésére.

A karácsony előtti hetet, mint életének minden hetét, a barátaierő való aggodalomban töltötte. Hatvany Lajos betegen fekszik egy kórházban: Zsiga ül az ágy széle mellett. Heltai Jenő, a drága János, ugyancsak kórházban van. Ki rohan hozzá felvidítani, apró figyelmességekkel meglepni, persze, hogy a Lányi Zsiga, s ő gondoskodik Supka Gézáról súlyos betegségében s másokról, akiknek esetleg jobban ment, mint neki, akitől az elkommunizált lapvállalata után

AZ EMBER

megszabott járulékot is megvonták, s aki fillérenyi újságírói nyugdíjából tengődött. Két nappal halála előtt még a Lipótmezőn járt, ahova a finom festőt, Feiks Alfrédot beszállították. Persze, hogy az ő kötelessége volt tragikus sorsu barátunkkal törödni. Ki más? Lányi Zsiga azért élt, hogy másokon segítsen, amikor volt miből két kézzel szórta, amikor nem volt miből, megvonta a szájától.

Élete egyetlen igazi öröme a fiában volt, Lányi Györgyben, aki az Oberlin-egyetemen a politikai tudományok fakultásán tanár s aki itt Amerikában, már a háboru előtt is — a háboru alatt igen tekintélyes állami pozícióban — s azóta egyre emelkedő ívben, jelentékeny karriert futott be. Egyetlen vágya volt, hogy Amerikába jöhessen és magához ölelhesse a fiát és családját és egyszer ő maga is sütkérezhessen a gyengédség napsfényében. Ezt a halál megvonta tőle, könyörtelenül s fájdalmasan, s a romok között is optimista, örökké reménykedő, mindenkor bizakodó Zsiga nyilván meghasadt szívvél mehetett el, érdemtelenül csalódottan.

... A régi Városligetben, közel a Gerbeaud pavilonjához, van — vagy volt? — egy siremlék. Pesti különlegesség, valamikor híres volt. A siremléken egyetlen latin szó: "FUIT" volt. A megható, valamikor inkább romantikusnak hangzó sírfelirat a régi szép világban inkább különködésnek hatott. Lányi Zsiga esetében sziveltépő valósággá vált. Az ő sírján egy egész város, egy nemzedék, egy nemzet tragédiáját fejezné ki az egyszerű szó, hogy — volt. Mert Lányi Zsigmond, volt főszerkesztő, volt kiadótulajdonos, volt mecénás, volt politikai újságíró, volt közéleti tényező, volt bécsi lapitudósító, végül Lányi Zsigmond is csak — volt.

Lányi Zsiga

Coronet 1937 June (art + several
colored reprod. of comic
strips)

